

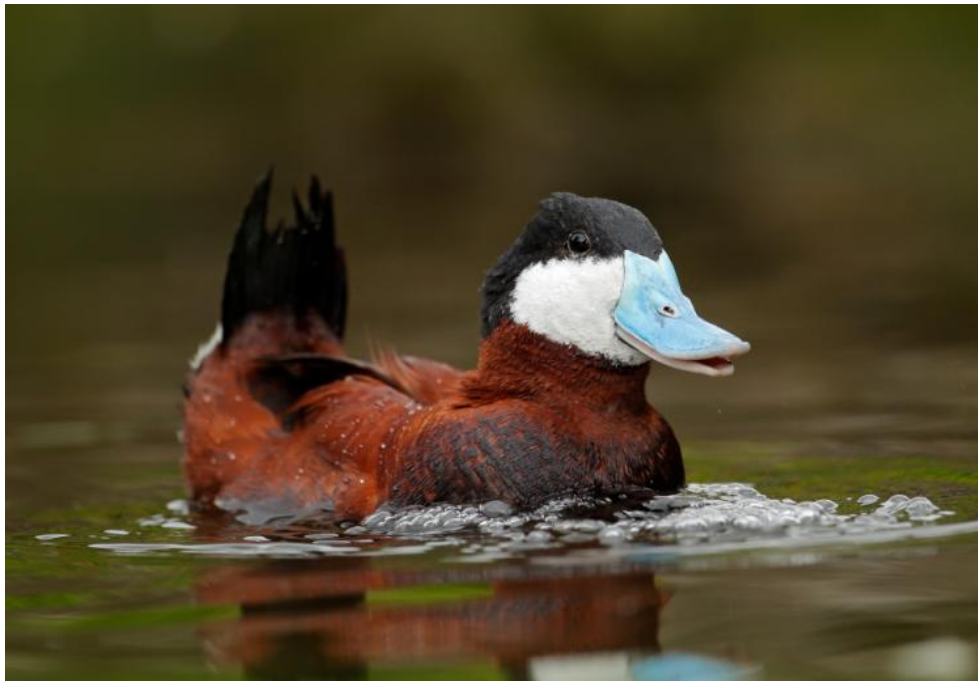
Kachnice kaštanová (Oxyura jamaicensis)

Latinské synonymum: *Anas jamaicensis*

České synonymum: kachnice americká

Anglické jméno: Ruddy duck

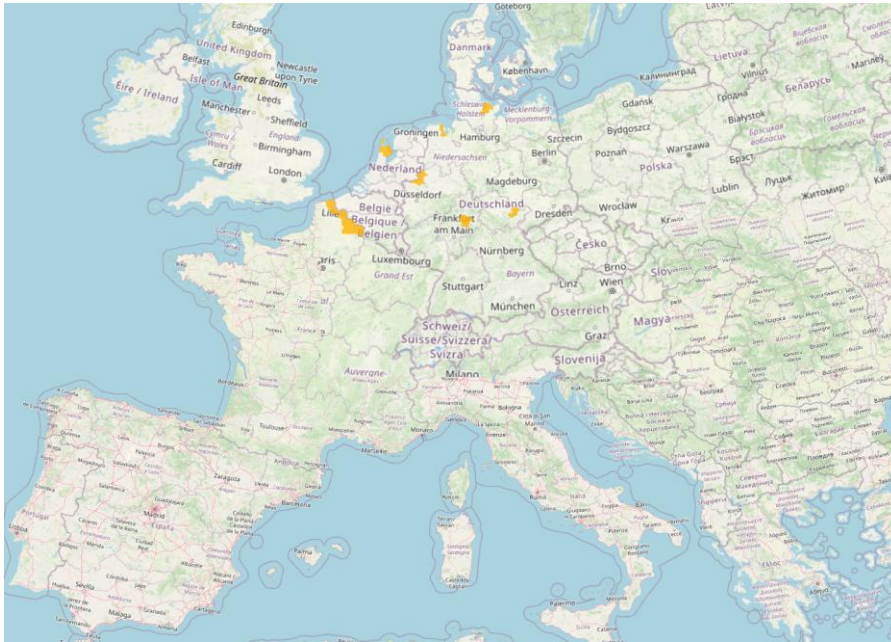
Čeleď: *Anatidae*

Obr. 1 Kachnice kaštanová. Foto: Ondřej Prosický

Původ: Severní a střední Amerika. Hnízdí na rybnících a bažinatých jezerech amerického středozápadu, zimuje na pobřeží Severní Ameriky. Středoamerické populace bývají stálé.

Sekundární rozšíření: Introdukována do Velké Británie v roce 1948. Od šedesátých let zde hnízdila i ve volné přírodě. Od 70. let se odtud šířila i do západní a jižní Evropy. Dnes žije v zemích západní a jižní Evropy, hnízdění prokázáno v 8 z nich. V posledních letech díky eradikačním programům v některých zemích (Velká Británie, Španělsko, Belgie) počty značně poklesly. V současné době (údaj z roku 2023) žije v Evropě jen něco přes 100 těchto ptáků. Mimo Evropu žije v severní Africe (Alžírsko, Maroko, Tunisko) a západní Asii (Izrael, Turecko).

Obr. 2 Kachnice kaštanová v Evropě (<https://easin.jrc.ec.europa.eu/spexplorer/map/>)

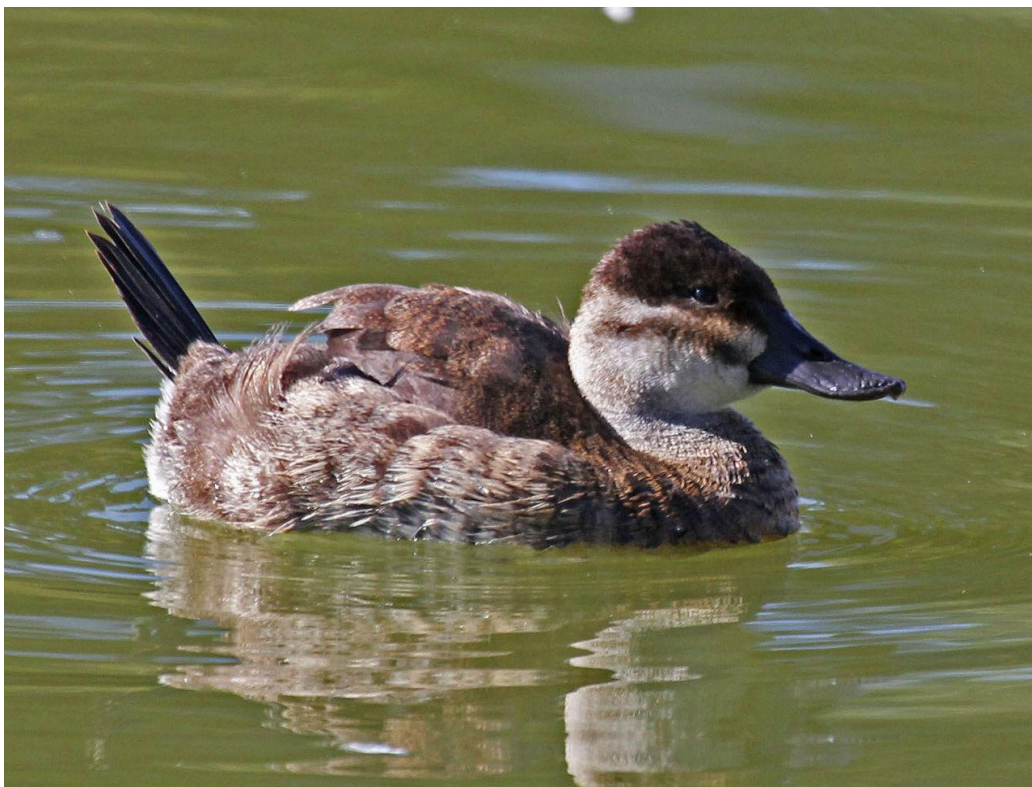
Rozšíření v ČR: Vzácná pozorování jedinců, první v roce 1998, od té doby nahlášena na 10 různých místech. Poslední hlášení jedince kachnice kaštanové je z října 2025, na rybníce u Veselí nad Moravou.

Cesty zavlečení: Introdukována jako lovná zvěř. Z míst introdukce při vhodných podmínkách se samovolně šíří a populace se může poměrně rychle zvětšovat.

Popis: Velikost zhruba 35 - 48 cm, včetně 6 – 8 cm dlouhého ocasu, váží zhruba 500 – 600 g. Má krátké tělo a krk, velkou hlavu a dlouhý tuhý ocas, který je často vztyčený (dobré poznávací znamení zejména u nenápadných samic). Samec je kaštanově hnědý s černou hlavou, bílou skvrnou na líci a bledě modrým zobákem. Na podzim a v zimě je matně hnědý, zobák se zbarví do šeda, hnědá barva kontrastuje s bílou skvrnou na líci. Samice je podobně jako samec v zimě matně hnědá se špinavě bílou lícní skvrnou s rozpitým různě silným tmavým pruhem. Během hnízdního období bývají samci a samice pospolu, což usnadňuje identifikaci samic. Druh spíše plave, než létá. Během hnízdění vydává nosové zvuky. V Evropě hnízdí většinou v mělkých eutrofních jezerech a mokřinách či přibřežních oblastech. Plovoucí hnízda jsou nejčastěji situována do řídké vegetace, samice do nich klade 6 – 10 krémově bílých vajec.

Obr. 3 Kachnice kaštanová - samec. Foto: Ondřej Prosický

Obr. 4 Samice. Foto: Dick Daniels

Možnosti záměny:

Kachnice bělohavá (*Oxyura leucocephala*) je větší, má delší ocas a prakticky celou bílou hlavu, s výjimkou černého pruhu na temeni.

Obr. 5 Samec kachnice bělohavé. Foto: Dick Daniels

Riziko: Ve Španělsku se kříží s místní a celosvětově ohroženou kachnicí bělohlavou (*Oxyura leucocephala*), což pro tento druh představuje vážný existenční problém.

Likvidace: Celoroční odstřel, ten bývá usnadněn tím, že kachnice prakticky neopouští vodní plochu. Dále lze aplikovat sběr vajec či odchytové pasti (zimní, klecové s návnadou). Jako nejefektivnější se jeví odstřel, v letech 2005 – 2010 bylo tímto způsobem zlikvidováno cca 95% populace ve Velké Británii, dnes zde žije zhruba 15 jedinců (údaj z roku 2023) z původních cca 6000 (údaj z roku 1999). Ve Španělsku důsledným odstřelem udržují počty kachnic kaštanových na minimálním počtu několika jedinců. Odstřelují se i případní kříženci s k. bělohlavou. Mezinárodní akční plán na likvidaci kachnice kaštanové v Evropě byl schválen roku 2010.

Zdroje:

Cranswick, P.A., Hall. C. 2023. Eradication of the Ruddy Duck in the Western Palaearctic: 2023 progress report on implementation of the 2021–25 action plan. Report to the Bern Convention.

Dostupné na: <https://rm.coe.int/tpvs24e-2023-ruddy-duck-draft-analytical-report/1680ac8680>

Robertson P. A. et al. 2015. Towards the European eradication of the North American ruddy duck, *Biological Invasions* 17: 9 – 12.

Svensson L., Mullarney K., Zetterström D. 2012. Ptáci Evropy, severní Afriky a Blízkého Východu. Nakl. Ševčík, 448 pp.

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/71368>

Ruddy Duck eradication - project newsletter March 2015, dostupné na www.nonnativespecies.org

Obr. 4: Dick Daniels: Female Ruddy Duck (*Oxyura jamaicensis*) - Monterey, California. Dostupné na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ruddy_Duck_female_RWD.jpg

Obr. 5: Dick Daniels: White-headed Duck at Sylvan Heights Waterfowl Park in Scotland Neck, North Carolina. Dostupné na: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:White-headed_Duck_\(Oxyura_leucocephala\)_RWD1.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:White-headed_Duck_(Oxyura_leucocephala)_RWD1.jpg)

Citace: Görner T. 2026. Kachnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*), informační karta, AOPK ČR, Dostupné na: <https://invaznidruhy.aopk.gov.cz/invazni-druhy-z-unijniho-seznamu>

